

könyv
könyvtár
könyvtáros

1999
február

Carton de l'édifice de la Cour de Justice de la Ville de Paris par M. de la Vallée, Architecte de la Cour de Justice, le 17. Mars 1770.

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

---

8. évfolyam 2. szám

1999. február

Tartalom

Könyvtárpolitika

Beszélgetés Ambrus Zoltánnal, az MKE új elnökével	3
Vajda Erik: Elnöki beszámoló	11
Ottovay László: Főtitkári beszámoló	28
A Magyar Könyvtárosok Egyesülete gazdálkodási irányelvei a következő évekre	31
Bánhegyi B. Miksa: Az egyházi könyvtárakról	33

Könyvtárak

Poprády Géza: A Szabad Európa Rádió anyaga az Országos Széchényi Könyvtárban	36
Karácsonyi ajándék az OSZK-nak	40

Perszonália

Futala Tibor: 20 éve halt meg Sallai István	43
70 éve született Fodor András	45
Pajkossy György (1919–1998)	47
Bartók Györgyi: Bisztray Ádám halálára	49

Könyv

A Kiszaludyi Károly Megyei Könyvtár jubileumi évkönyvéről	51
Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hírei	53
Hírlevél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz	55

From the contents

- An interview with Zoltán Ambrus, the new President of the Association of Hungarian Librarians (3);
Erik Vajda: Presidential report on the activities of the Association of Hungarian Librarians (11);
Miksa B. Bánhegyi: On church libraries (33);
Géza Poprády: Radio Free Europe materials in the National Széchényi Library (36)

Cikkeink szerzői

Bánhegyi B. Miksa, a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója; *Bartók Györgyi*, az OSZK–KMK munkatársa; *Futala Tibor*, az OMIKK ny. főigazgatója; *Ottovay László*, az MKE volt főtítkára; *Poprády Géza*, az OSZK főigazgatója; *Vajda Erik*, az MKE volt elnöke

Szerkesztőbizottság:

Biczák Péter (elnök)

**Borostyániné Rákóczi Mária, Kenyéri Kornélia,
Poprády Géza, dr. Tóth Elek**

Szerkesztik:

Győri Erzsébet, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791
Közreadja: a Könyvtári és Informatikai Kamara, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár
Felelős kiadó: **Poprády Géza**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója
Készült az OSZK Nyomdatüzemében
Felelős vezető: **Burány Tamás**
Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív. Munkaszám: 99.033

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár
Előfizetési díj 1 évre 3000 forint. Egy szám ára 250 forint
HU-ISSN 1216-6804

„Az adaptáció meggyorsításában vállaltam és szeretnék szerepet vállalni”

*Beszélgetés Ambrus Zoltánnal,
az MKE új elnökével*

– Kedves Zoltán, te már időtlen idők óta a könyvtárügy élvonalában tevékenykedsz, méghozzá igen intenzíven. Most kivált a csúcson vagy, megválasztottak az MKE elnökének. Ki ne ismerne Téged? Ki merné megkérdezni, hogyan is kerültél a csúcsra? Hadd legyek én az a tájékozatlan, aki mégis kíváncsi milderre!

– Azt kérdezed, ki vagyok. Nos, egy békéscsabai polgár, félszlovák, félmagyar családból, és egy olyan valaki, aki vissza is ment a szülővárosába, ami Békéscsaba vagy Békés megye esetében eléggé extravagáns dolog. Nagyon sokan elmentek innen, nagyon kiürült ez a megye. Én visszamentem, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy megpróbálok ott egzisztenciát teremteni, ahol az őseim is éltek, és ahol én egy természetes, nagyon jó közegben élvezhettem a gyerekkoromat és a fiatalságomat. Családom köztes helyzetű volt, sem nem városi, városi foglalkozású, sem paraszti. Apám kertész volt, valahol a mezsgyén élt. Még a városban is így helyezkedtünk el, sem nem a szegénynegyedben, sem nem a civis-polgári közegben. Szóval, a kispolgári létből jöttem. Iskolába menet a Békéscsabát átszelő Körös fahídján kellett mindig átmennem, és ez a híd egy kicsit szimbolikus is számomra, a saját életem vonatkozásában. Eddigi tevékenységem, munkám során mindig igyekeztem a közvetítő szerepet betölteni. Megpróbáltam közvetíteni bizonyos érdekcsoportok és bizonyos értékek között. Szerencsém volt a magánéletben, mert egy olyan polgári családba kerültem be a feleségem révén, ahol a kultúrának, zenének, olvasásnak hihetetlen jelentősége volt, nemcsak fogyasztották, hanem naponta átérték, alkották is a kultúrát. Az akklimatizáló képességem-készségem nagyon kifejlődött ebben a közegben. Egyetemre Debrecenbe jártam, népművelés-történelem szakon végeztem. Bár az egyetemi évek nagyon gyorsan elsuhantak, de, jóllehet mai szemmel visszanézve talán nem használtam ki eléggé a lehetőségeket, az egyete-

mi képzés, oktatás igen mély hatással volt rám. A történelem alapozó tudomány volt, mindennemű tájékozódáshoz bázist kínál, a népművelés szakon pedig akkoriban olyasmiket tanulhattunk, amilyeneket máshol – akkoriban – nemigen oktattak: szociológiát, szociálpszichológiát stb., valamint olyan művészi területekkel, ízlésvilágokkal ismerkedhettünk meg, ami nemigen volt bevett a hatvanas években. 1968 különben is igen izgalmas időszak volt. Csehszlovákia miatt is, a párizsi, nyugat-európai diákmozgalmak miatt is. És bár Debrecenbe mindebből nem sok minden jött el, azért valamit érzékeltünk mindenképp, még saját életünk vonatkozásában is. Egyetem után visszamentem Békéscsabára. Társadalmi ösztöndíjasként a megyei tanács művelődési osztályára kerültem. És abban a pillanatban kapcsolatba kerültem a könyvtárüggyel is. Nem mintha eddig nem jártam volna könyvtárba. Sőt! Gyerekkorom egy jelentős részét töltöttem a Lipták Pál, Pali bácsi által létrehozott épületegyüttesben, ami még ma is nosztalgiaikat ébreszt bennem. És akkor egyszerűen csak én lettem a könyvtári ügyek felelőse, a főnököm pedig azt mondta, hogy ideje lenne már megmondani Liptáknak, „merre hány méter”. Huszonkét-huszonhárom éves voltam, Pali bácsit gyerekkorom óta ismertem, és amikor először mentem hozzá új minőségemben, ő természetesen tudta, hogy nem én leszek az, aki őt megregulázza. Nagy kedvvel és szeretettel fogadott. És el kell mondanom, ha valaki kedvet ébresztett bennem a könyvtárügy iránt, akkor az mindenképpen ő volt. Példa volt számomra az is, ahogy ő a pályáját megfutotta, ahogy a könyvtárügyhöz viszonyult, de az is, milyen szerepet a város kulturális közéletében betöltött. Az első perctől kezdve láttam, hogy az ő létformája az igazi alkotó értelmiségi lét. Könyvtárosi munkájára az volt a legjellemzőbb, hogy mindig létrehozott valamit, az ő tartása határozta meg az újdonságokkal, az újszerűségekkel kapcsolatos hozzáállást. Azután természetesen elkezdtem dolgozni a megyénél. Sok furcsa dologgal is foglalkoznom kellett, hozzám tartoztak a művészeti ügyek is. Végig kellett mennem minden kultúrterületen, és ezt nagyon fontosnak érzem életem későbbi alakulása szempontjából. Nagyon jól tudtam hasznosítani az itt szerzett ismereteket, akár a gyulai Várszínházzal kapcsolatosakra gondolok, akár a képzőművészeti életben szerzett tapasztalataimra. És volt még egy előnye a megyénél való működésnek. A mozgási szabadságra gondolok. Sokkal több volt ebből, mintha egy intézményhez kerülnék. Így igen sok helyre juthattam el, országos értekezletekre, tanfolyamokra, szimpóziumokra, ankétokra és egyebekre, amelyekre nem juthattam volna el egyébként. Igaziból innen datálható a kulturális élettel való ismeretségem, valamint az, hogy sok embert ismerek, sok emberrel találkoztam.

– *Innen származik közmondásos bennfenntességed.*

– Talán igen. A bennfenntességnek persze van némi pejoratív íze, de hát ez is vállalom. Tizenöt évet húztam le a megyei tanácsnál. 1985-re, mint ismeretes, egy hosszú folyamat eredményeképpen felépült az új megyei könyvtár. Ennek a kidolgozásában, építésében famulusként vettem részt az építő Lipták Pál mellett. Segítve őt, támogatni próbálva őt. Tudható, hogy ez olyan időszak volt, amikor elkezdtek egy építkezést, majd leállították, felére akarták csökkenteni, majd a harmadára stb. Nos, ezekben a kis viaskodásokban, amennyire megyei pozícióm engedte, megpróbáltam a könyvtár segítségére lenni. Kész lett. Pali sokszor hívott engem magához, hol helyettesének, hol osztályvezetőnek, hol más beosztá-

sokba, elsősorban azért, hogy ott legyek startra készen, hogy átvehessem majd tőle a stafétabotot. Mert ebben már elég régen megállapodtunk. Úgy vélte, hogy alkalmas lennék erre a feladatra, az ő munkájának a folytatására. Csak azért nem mentem hozzá, mert – közösen – úgy döntöttünk, hogy egyelőre többet tudok neki és az ügynek segíteni a meggyénél. Közelebb vagyok – időzjelben értendő – a tűzhöz, hamarabb tudok meg dolgokat stb. Amikor persze 1985-re felépült az új könyvtár, szép volt, modern, korszerű, nagyszabású, akkor már akadt volna igazgatójelölt elégséges. Persze akkor még nem kellett megpályázni ezeket az állásokat. Ami engem illet, engem pályáztatott Pali bácsi tizenöt éven át. Ebben a tekintetben teljesen legitimnek éreztem a kinevezésemet. Az elődöm kívánsága volt, nem ejtőernyősként kerültem oda.

Ezek után az volt a dolgom, hogy megpróbáltam mozgásba hozni az intézményt. Kész volt mint idea, mint organikus egység, de lelket kellett bele lehelni, és ezt azokkal a kollégáimmal próbáltam megtenni, akik ott dolgoztak a megyei könyvtárban. Nagy részük ezóta is itt dolgozik. És hát nem volt ez kis feladat. 1985 izgalmas időszak volt, minden vonatkozásban. Kulturális értelemben is, politikailag is, egyszerre minden roppant érdekessé vált. Én mindenesetre nagy szabadságot kaptam abban, hogy elgondolásaimat érvényesíthessem. Világos volt előttem, hogy a könyvtárnak kulturális centrummá kell válnia, hogy maga köré kell gyűjtenie a civil szervezeteket, jóllehet akkoriban ezt a terminust még nem használtuk. Tudtam, hogy a művészeteknek, a megjelenítő művészeteknek is ott a helyük a könyvtárban, és azt is, hogy izgalmas és aktív gyerekprogramokat kell biztosítanunk. Ez a típusú aktivitás ott és akkor kezdődött, ezt nekünk kellett megcsinálni. Igen jó társaság volt.

– Amit a megyei könyvtárral és könyvtárban műveltél, az nagyobbára ismert. Intézményed igen rövid idő alatt elfoglalta helyét a megyei könyvtárak élvonalában. De mintha ez sem lett volna neked elég. Az országos könyvtári közéletbe is igen hamar bekapcsolódtál, annak egyik főszereplője, hajtóműve, motorja lettél. Hogyan került erre sor?

– Ez nem tudatos választás eredménye volt, nem egy eltervelt lépéssorozat része. A közélet megváltozása hozta magával, másrészt pedig az, hogy rá kellett jönnöm: nem lehet kulturális életet gerjeszteni, könyvtárat „csinálni”, ha az ember nem vállal szerepet a kulturális közéletben, nem jut folyamatosan és jó minőségben információkhoz. Valamiféle vákuumot is tapasztaltam. Az előttünk járó nagy könyvtárosnemzedék tagjai elmentek, és éreztem, hogy az üresen maradt helyeket be kell tölteni. Részt kell venni a könyvtárosi-könyvtári közéletben. Akkoriban, a nyolcvanas évek közepén igen sok ejtőernyős érkezett a könyvtárakba, akik viszonylag rövid pályafutás után el kellett, hogy távozzanak. Voltak köztük persze nagyon tisztességes és rendes emberek is, de sokan olyanok, akik igazán nem erre a pályára valók voltak.

– Ez volt az az időszak, amikor a központi irányítás, minisztérium és KMK kezdett elhalványulni, kivonulni az ügyek intézéséből, irányításából, szervezéséből. A megyei igazgatók „egyedül” maradtak. Akkor indult el egy folyamat, aminek Te az egyik főszereplője lettél. A megyei igazgatók, a közművelődési könyvtárak szakítottak a vertikális struktúrával, elkezdték önmagukat horizontálisan megszervezni. Ez hogyan történt?

– Azt tapasztaltuk, hogy az a bürokratikus, felülről kitalált, adminisztratív jellegű szakmai irányítás, amely korábban jól betöltötte szerepét, egyre inkább magára hagyja a közművelődési könyvtárakat. Elkezdtek lazulni a szálak, elkezdtek kiürülni a formák, a helyükbe valami mást kellett kitalálni. Egy nem formális kapcsolatrendszer kellett kialakítani a könyvtárak között. Érvényesíteni kellett a gazdaságosság, a gazdasági érdekeltség szempontrendszerét. Ez a két dolog már önmagában is elegendő indok. A harmadik sem csekély. A nyolcvanas évek vége felé megjelent a könyvtárügyben néhány olyan kollégám, akikkel érdemes volt és össze is lehetett fogni. Azért arra emlékeztetnék, hogy csak két olyan dolog volt, amiben ténylegesen szerepet játszottam. Az egyik a könyvtári egyesülés elnevezésű gazdasági szervezetnek a létrehozása, vagyis egy olyan support cég alapítása, amely olcsóbban vásárol, új technikákat és technológiákat hoz be a könyvtárügybe. Hisz épp ennek volt az ideje. Szükség volt a faxokon keresztül a számítógépekig, a videómagnóktól igen sok másig szinte mindenre. A másik az új szervezeti formák keresésének folyamata volt. Amikor a Magyar Kulturális Kamara vezetőivel kezdtek el tárgyalni a minisztériumok, óhatatlanul el kellett gondolkodni azon, hogy új szervezeti formákra van szükség.

– *Ez az időszak az MKE bizonyos elhalványulását is magával hozta, kikerülését a képből, szinte tömegszervezetté válását.*

– Igen, valami ilyesmi volt. Éppen ezért kezdtem Billédi Ibolyával arról beszélgetni, hogy miként lehetne az MKE-n belül az intézményi tagságot megszervezni. Ez a gondolat nemigen találkozott a könyvtárosok széles köreinek egyetértésével. Pedig micsoda megerősítést hozta volna az MKE-nek, ha az intézményi tagság nem ilyen, mint ma is, hanem kicsit komolyabb formában valósul meg, formalizáltabban, szigorúbban épül föl. Ez nem ment. Egy kecskeméti tanácskozáson Arató Attilával felvetettük egy könyvtári kamara alapításának gondolatát, valamint azt, hogy ez a kamara tagja lehetne a Magyar Kulturális Kamarának. Volt, aki támogatta, volt, aki nem. A KMK jelenlévő akkori vezetője például kifejtette, hogy ez teljesen felesleges, megosztó, értelmetlen dolog, nem szabad vele foglalkozni. Később, legnagyobb megdöbbenésünkre, a KMK mellett, mintegy annak fiókintézményeként elkezdett szerveződni a Kamara. Ez bizony így volt.

Mindezekon túl persze egy csomó kisebb jelentőségű ügybe is belesodródott az ember. Mert ha egyszer elvállal valamit, a következő már rárakódik. Ez így szokott lenni. Például alelnökséget vállaltam az MKE-ben. Nagyon örülök, hogy vállaltam, igen jó tanulmányidőszak volt. Kiváló vezetőtársaim voltak, jó volt együtt dolgozni. Azután úgy adódott, hogy a Nemzeti Kulturális Alap létrejötte után én lehettem a Könyvtári Kollégium első vezetője. Itt is nagyon jó társaságban, társasággal alapozhattuk meg ennek a nagyon nehéz munkának a technikáit, hozzattuk létre azokat a formális és informális csatornákat, amelyek révén begyűjtöttük az információkat, Hogy mire és hogyan lehet és érdemes, lehet és kell költeni. Sajátosak voltak azok a feltételek is. Gondolj arra, hogy az Antall-kormány idején hozták létre az NKA-t, majd a kurzus-váltás során, egészen más szelek fújása mellett kellett továbbvinni, tovább-működtetni. Nem tekintem erénynek, hanem a munkával járó szükségnek, hogy mindkét NKA-elnökkel eleinte rossz viszonyba kerültem. Fekete Györggyel is, Török Andrással is nagyon

sokat és nagyon keményen vitáztam, kemény levélváltásaink voltak, elsősorban azért, mert úgy éreztem, hogy a könyvtárügyet nagyon is negligáló elképzelésekkel szembe kell szállnom. Régi beidegződések működtek, a régi kulturális alap beidegződései, annak művészetcentrikussága élt tovább, és erősödött is meg bizonyos vonatkozásokban. Fekete György például azokat a szerveződésekét kívánta mindenképp előtérbe állítani, amelyeknek nincs intézményi hátterük. Hisz – mondta – az intézményeknek vannak fenntartói stb. Én akkor is, Török András idejében is azt láttam, hogy nincs az NKA mögött igazi kultúrpolitikai koncepció, csak bizonyos partikuláris és pártérdekek vagy régi beidegződések működnek, méghozzá a könyvtárügy számára igen káros módon. Hosszú időbe tellett, míg a helyünkre kerültünk. Gondolj bele, hogy az első megoldásban a múzeum, levéltár és könyvtár aztán a levéltár és a könyvtár lett volna egy kuratórium alatt. Ez önmagában nem lett volna baj, de egyúttal azt is jelentette, hogy nekünk összesen adtak volna annyit, mint pl. a fotóművészeti kuratóriumnak. Hát ez bizony meglehetősen felborzolta az idegeinket, és megpróbáltunk fellépni ellene. Talán mondhatom azt, hogy nem eredménytelenül. Én még részt vehettem abban a kuratóriumi döntési folyamatban, utolsó évesként, amikor kiemelt szerepet kapott a könyvtárügy. Minden évben más terület állt a középpontban, és ez bizony rehabilitáció volt.

– *Én most eltekintenek szerény szövegeidről és röviden összefoglalnám a lényegét. Csináltál egy nagy, országos szinten a legjobbak közé tartozó könyvtárat. A könyvtárügy vákuumos időszakában megszervezted a könyvtári közeletet, vezető szervezője voltál a könyvtárak infrastrukturális igényeit kielégítő intézményrendszernek, utána egy olyan intézményt teremtettél az NKA-ból, amely a mai napig példamutatóan működik (a könyvtári kollégiumra gondolok természetesen) a könyvtárak javára. Szerves folytatása-e eddigi életművednek az MKE elnökségének vállalása? Ezen az új poszton mit, mi mindent tervezel?*

– Butaságokat beszélsz. Az eddig elhangzottak mind többes számban értendők. Csapatunkról, csapatmunkáról volt szó. De az tény, hogy a kilencvenes években a magyar könyvtárügyben nagyon jó folyamatok indultak be, nagyon izgalmas és előrettekintő folyamatok kezdődtek, sőt kezdenek beérni. A könyvtárügy civilszervezeti, intézményi, irányítási, egyszerűen majdnem minden területén.

– *Muszáj volt. Az egész világ más lett, valahogy meg kellett kapaszkodni.*

– Erről van szó. Tudom, hogy szükségszerű adaptációról van szó, adaptálódnunk kell környezetünk teljes megváltozásához. Én, ha valamiben szerepet vállaltam, és ha valamiben szeretnék szerepet vállalni, az ennek az adaptációnak a meggyorsítása. Mert az a tapasztalatom, hogy vannak ennek akadályai, gátjai. A szakma ősi törvényeire való hivatkozás, a megbonthatatlan sztereotípiák. És ezért vannak bizonyos késések, bár most talán kevésbé, mint négy-öt évvel ezelőtt. Gyorsabban kell, kellene váltani. Vannak szakmák, amelyek ezt hamarabb meg tudták tenni. Nem biztos ugyan, hogy mindenben sikeresebbek lettek, de az biztos, hogy adekvátábban tudtak reagálni a társadalmi folyamatokra. Most azonban úgy látom, beindultak az építkező folyamatok a könyvtárügyben. És ezek már nem leépítenek, hanem újraépítenek. Bármerre nézek, ezt látom. Szól-

hatnék a Széchényi Könyvtár megváltozott státusáról, arról, hogy az ott beindult folyamatok – akár az infrastruktúrában, akár a számítógépesítésben – milyen jelentősek.

Arról, hogy megnőtt a nagy és egyre izmosodó egyetemi könyvtárak szerepe, és – igenis – arról, hogy az én szempontjaim szerint mennyire előremutató a megyei könyvtárak szerepe ebben a tekintetben, mennyire előremutató a gyakorlatuk. Ugyanakkor persze megmaradtak olyan alapvető problémák, amelyeket feltétlenül meg kell oldani az elkövetkező években. Csak néhányat mondok: ilyen a kiskönyvtárak ügye, a községi könyvtárak kérdése; a másik a könyvtári menedzsment-képzése. Hisz olyan menedzserekre van szükség, akik a magyar könyvtárügyet nagyobb sérelmek nélkül hozzá tudják igazítani az európai könyvtári folyamatokhoz. Meg kell keresni azokat a lehetőségeket, támogatásokat, bekapcsolódási pontokat, amelyek ehhez szükségesek. Persze minden könyvtárban nagy szükség van nagyon alapos nyelvtudásra, annak tudására, hogy hogyan lehet pályázni, európai projektekben résztvenni, nemzetközi szerződéseket kötni stb. Úgy látom, hogy a döntési, problémamegoldási helyek sokfélék lettek. Egyáltalán nem centralizáltak. Nem a minisztériumban fognak eldőlni vagy az MKE-ben, hanem Brüsszeltől Zsadányig, szóval nagyon sok ponton. Már most ebben a multicentrikus világban felerősödik az együttműködések igénye. Nagyon nagy szükség van arra, hogy a könyvtárügy különböző rétegei, szintjei, metszetei egymásra találjanak. Etekintetben éppen az NKA bizonyos finanszírozási formái – amelyek az utóbbi időben, Papp István kuratóriumi elnöksége alatt fölerősödtek – nagyon fontossá váltak. Egymást támogató és nem egymástól eltávolító folyamatokról van szó.

– *Ehhez képest mik a terveid az MKE-ben, az MKE-vel?*

– Én azt mondanám, hogy nem nekem, hanem a tagságnak vannak tervei az MKE-vel. Olyanok, amelyeket érdemes végrehajtani. De azt hiszem, hogy mindenekelőtt arra lenne szükség, hogy újraértelmezzük a könyvtárosok, a könyvtárosság értelmiségi szerepét. Ezt alapvető dolognak érzem. Ezt pedig csak a szakmai közélet és a szakma megemelésével lehet elérni. Nagyon jó példákat lehetne sorolni erre a magyar könyvtárügy történetéből. Szóval: vissza kell szerezniünk pozícióinkat ebben a tekintetben. Ha a könyvtárosság nem értelmiségi tevékenység lesz, hanem – mondjuk – adminisztratív-kiszolgáló szerep, akkor nagyon nagy a baj. Dehát ez nem csak, és nem feltétlenül egyesületi ügy. Az egyesületnek e gondolatkörön belül kell megtalálnia feladatait. Mert bizony rendkívül lassú és bizonytalan a szakmába való beáramlás, mármint az, hogy kik kerülnek a szakmába, milyen végzettségűek, milyen felkészültségűek, milyen ambíciókkal rendelkezők. És kérdés az is, hogy akik bekerülnek a szakmába, azokkal mi történik. Bedarálódnak-e vagy szárnyakat kapnak. Kérdés, hogyan lehet huszonéveseket, harmincéveseket helyzetbe hozni. Hogy létrejöhessen egy folyamatos és igényes utánpótlás, vezetőcsere. Nekem egyik legnagyobb örömöm az utóbbi időben az MKE Tanácsával való találkozás volt. Ebben a harmincegynéhány fős testületben látni a fiatalok nagy számát, ebben a demokratikusan kiválasztódott társaságban látni a tudás és intelligencia ilyen szintjét-mértékét. Bennük én már az értelmiségi lét felé való elmozdulás zálogait-bizonyítékait láthattam.

– *Konvencionális kérdésnek tűnhet, kivált a Te perspektivikus, nagyvonalú problémaszálazásod után és ahhoz képest, mégis föltenném: milyen viszonyra, kapcsolatokra törekedik az MKE a Te vezetésed alatt olyan instanciákkal, mint minisztérium, Informatikai és Könyvtári Szövetség stb.?*

– Szeretném, ha az MKE elnöksége egy olyan kilencfős társaság lenne, melyben a munka- és felelősségmegosztás természetes dolog. Nagyon szeretném úgy irányítani ennek a testületnek a munkáját, hogy mindenki megtalálja benne a saját személyiségének, egyéniségének, ambícióinak megfelelő területet. Hogy a nagy rendezvények mellett beinduljanak azok a műhelymunkák, amelyek egy-egy szakterületet, egy-egy nagyon fontos, a könyvtárügy jövőjére hatást gyakorló területet ölelnek fel. Magyarul: nagyon híve lennék azoknak a kisebb, de az egyesület által indukált szakmai összejöveteleknek, amelyek 10-20-50 embert vonzanak, de amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Én ilyennek érzem az európai ügyet, a falusi könyvtárügyet, ilyennek a szakmai együttműködés bizonyos szinten megérett problémáit és persze még egy sor másikat. Ebből következően már az első elnökségi ülésen kezdeményeztem, hogy bizonyos munkacsoportokat hozzunk létre. Ezeket a KIK-kel közösen gondolnám működtetni. Nagyon szeretném, ha mindez nem szűkülne le az elnökségre, hanem széles merítésű körből hozna új embereket, új gondolatokat. Persze változtatni kellene, kell, az egyesület szervezeti rendszerén is. A döntési mechanizmus és a végrehajtási mechanizmus egy olyan módjára-technikájára van szükség, amely a gyors, rugalmas, alkalmazkodóképes eljárást, bekapcsolódást, döntést teszi lehetővé. Ehhez, erre a jelenlegi rendszer nem igazán adekvát. Ami az IKSZ-et illeti: ki merem mondani, mert miért is ne mondanám ki: terveim közt szerepel, hogy egy olyan szövetségi rendszert hozzunk létre a könyvtárügy területén, és pedig nemcsak a KIK, hanem más szervezetek között is, amelyben nem a nagyságrend, hanem a hozzájárulás a domináns. Én igen sokáig hallottam, hallgattam azt, hogy mi vagyunk a régiek, mi vagyunk a nagyobbak, mi vagyunk a nagyobb hagyománnyal rendelkezők. Mindez ma már nem erény. Öt évvel ezelőtt sem volt már az. Nem ez határozza meg az egyesület helyét. Azt csak a szellemi hozzájárulás mértéke határozhatja meg. Nagyon fontos lenne valami olyan szervezeti formát létrehozni, amelyben a könyvtárügyben érdekelt, sőt, továbbmennék, a könyvtárügyön túlmenően érdekelt szervezetek is együttműködő partnerekként vennének részt. Én úgy gondolom, hogy igen fontosak lennének azok a kapcsolatok, kapcsolati formák, amelyek a kulturális, tudományos területeken működő civil szervezetekkel kötnék össze a Magyar Könyvtárosok Egyesületét.

– *Ebben a tekintetben utalhatnék azokra a törekvésekre, amelyek viszont a tudomány oldaláról keresnek kapcsolódást a könyvtárakhoz. Például az Akadémiánál az un. Ezredvég projektekjére.*

– És idekapcsolható a modern technológia egész kérdésköre. Ma ugye informatika és informatikai fejlesztés nélkül a könyvtárügy elképzelhetetlen. Egyébként az az érzésem, hogy Magyarországon a helyzet jó. A nemzetközi összehasonlítást igenis kibírja a magyar könyvtárügy. Biztos, hogy vannak nagyon nagy gyengéi. Az egyik például, hogy a nagy magyar könyvtárak állománya nincs gépen. Ez az egész állomány- és információgazdálkodás komoly problémája.

Ugyanakkor az infrastruktúra kiépült már, vagy döntően kiépült. Belső aránytalanságok természetesen vannak a fejlesztésben, ezekre pénzeket kell találni, de ambicionálni is kellene megszüntetésüket.

– *A minisztériumról, a vele való kapcsolatáról még nem szóltál.*

– Tulajdonképpen én egy jól megkezdett folyamat részesévé válok. Ez pedig a minisztérium könyvtári osztálya hathatós, hogy úgy mondjam „bevonó” igényének köszönhető. Elődömnek, Vajda Eriknek nagyon jó és aktív szerepe volt ebben a vonatkozásban is, aktív törvényhozó volt, én az ő nyomdokaiba kívánok lépni, ezt a folyamatot szeretném továbbvinni. De persze ezt a munkát sem szeretném kisajátítani, sőt inkább megosztani kívánám.

– *Az alapkoncepciód értelmében, amire én „a feladatok szétspricceltetése” kifejezést használnám.*

Ennek a szétspricceltetésnek igen fontos része az országon belüli munkamegosztás. Én már felkértem két kollégámat, hogy vállaljanak el egy-egy dunántúli és tiszántúli erjesztő feladatot, információ-átadó-közvetítő szerepet. Éppen azért, mert úgy érzem, hogy nagyon széthúz az MKE tevékenysége. Van egyrészt az elnökség, amely komolyan figyel a törvénykezésre, Európára stb. és van egy megyei, igen fontos aprómunkát végző rész. Egyik kollégám azonban a regionalitásra tett igen megfontolandó megjegyzést. Vajon nem kellene-e azon elgondolkodni, hogy ha a regionalitás olyan súllyal jelentkezik nemcsak közigazgatási, de számos egyéb értelemben is, akkor nem kellene-e megjelennie az egyesület életében is? Én erre is nyitott vagyok.

– *Már csak a „Brüsszeltől Zsadányig”, általad kiadott jelszó értelmében is. Köszönöm a beszélgetést.*

Vajda Kornél